

LİMİTED ŞİRKETTE OYDA İMTİYAZLI (!) PAYLAR VE İMTİYAZLI PAYLAR*

Yrd. Doç. Dr. Hülya ÇOŞTAN**

---

* Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

** Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İşletme Bölümü, Ticaret Hukuku ABD öğretim üyesi, hcostan@politics.ankara.edu.tr.

ÖZ

Türk Ticaret Kanunu m.618/f.2’de limited şirkette oyda imtiyazlı paylar hükme bağlanmıştır. TTK m.621/f.1’de oyda imtiyazlı pay ihracı için gereken nisap düzenlenmiştir. Buna karşılık limited şirketlere ilişkin hükümlerde imtiyazlı paylardan söz edilmekle birlikte, limited şirkette imtiyazlı paylar konusu düzenlenmemiştir. Buradan hareketle limited şirkette imtiyazlı paylar konusu, TTK’nın anonim şirketlere ilişkin hükümleri ve İsviçre Borçlar Kanunu’nun ilgili hükümleri de dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Türk Ticaret Kanunu, anonim şirket, limited şirket, imtiyazlı pay, oyda imtiyazlı pay.*

PRIVILEGED SHARES CARRYING VOTING RIGHTS (!) AND PRIVILEGED SHARES IN THE LIMITED COMPANY

ABSTRACT

Turkish Commercial Code, art.618/prg.2 regulates privileged shares carrying voting rights in the limited company. TCC Art.621/prg.1 determines the quorum required for the issuance of this shares. However privileged shares are mentioned in the many provisions regarding limited companies, but privileged shares are not regulated in the provisions regarding limited company. For this reason the relevant provisions regarding joint stock company of TCC and relevant provisions of the Swiss Code of Obligation are evaluated in this article.

Keywords: *Turkish Commercial Code, joint stock company, limited company, privileged share, privileged share carrying voting rights.*

GİRİŞ

6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nun limited şirketlere ilişkin kısmında oy hakkının belirlenmesi konusunda önemli değişikliklere yer verilmiştir. Oy hakkının sınırlandırılması ve oyda imtiyaz tanınması konularında önemli yenilikler öngörülmüştür. Bu hükümler, TTK'nın anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerinden kısmen farklı bir içeriktedir. Diğer taraftan TTK'nın çeşitli hükümlerinde limited şirkette imtiyazlı paylardan söz edilmekle birlikte, limited şirkette imtiyazlı payları düzenleyen herhangi bir hükme yer verilmiştir. Buradan hareketle çalışmamızda limited şirkette oyda imtiyazlı paylar ve imtiyazlı paylar konusu TTK'nın anonim şirketlere ilişkin düzenlemeleri ve İsviçre Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümleri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir. Böylece limited şirkette oyda imtiyazlı pay ile imtiyazlı paylara tanımı ve ortaya çıkabilecek sorunlar değerlendirilecektir.

I.OY HAKKI VE ORTAĞIN OY HAKKININ SINIRLANDIRILMASI

A-Limited Şirkette

Limited şirkette oy hakkı kural olarak TTK m.618/f.1'e göre belirlenmektedir. Buna göre;

“Ortakların oy hakkı esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanır. Şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmemişse her yirmibeş Türk Lirası bir oy hakkı verir^[1]. Ancak şirket sözleşmesi ile birden fazla paya^[2] sahip ortaklara tanınacak oy hakkı sınırlandırılabilir. Ortak en az bir oy hakkını haizdir. Şirket sözleşmesinde açıkça düzenlenmişse yazılı oy^[3] da verilebilir”. Bu hükümde oy hakkının kural olarak itibarî değere göre hesaplanması kuralı öngörülmüştür. Bununla birlikte her ortağın en az bir oy hakkına sahip olması şartıyla, birden fazla paya sahip ortak veya ortakların oy hakkının sınırlandırılmasına izin verilmiştir.

[1] Anonim şirketten farklı olarak her esas sermaye payının bir oy hakkı tanınması değil, şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmedikçe her yirmibeş TL'nin bir oy hakkı tanınması öngörülmüştür.

[2] Limited şirkette teknik terim “*esas sermaye payı*” olduğu için, “*pay*” teriminin kullanılması isabetli değildir (Kendigelen, A.:Yeni Türk Ticaret Kanunu – Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2011, s. 465).

[3] Karş. 6762 s. TTK m.536/f.2. Ancak yeni düzenlemeye göre yazılı oy verilebilmesi için şirket sözleşmesinde açık düzenleme olması şartı öngörülmüştür. Yazılı oy konusunda ayrıntılı açıklama için bkz. Pulaşlı,H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C.II, Ankara 2011, s. 2089 vd.

Bu fıkraya ilişkin olarak Gerekçede "... Hüküm birden çok paya sahip ortağın veya ortakların oy haklarının sınırlandırılabilmesi olanağını da öngörmektedir. Bunun iki sınırı vardır: (a) her ortağın en az bir oyu bulunmalıdır, (b) Her esas sermaye payı en az bir oy hakkı vermelidir...^[4]" açıklamasına yer verilmiştir. Bu açıklama, TTK m.618/f.1 uyarınca birden çok paya sahip ortakların oy hakkının sınırlandırılmasında da her esas sermaye payına en az bir oy tanınması kuralına da riayet edilmesi gerekeceği şeklinde yoruma müsaittir. Ancak söz konusu fıkranın lafzından böyle bir sonuç çıkmamaktadır. Kaldı ki TTK m.618/f.1 uyarınca sınırlanan esas sermaye payına bağlı oy hakkı değil, ortağın oy hakkıdır. Sınırlama, ortağın şirket sözleşmesindeki limitleri aşan oy hakkının donmasına yol açmaktadır. Bir başka ifadeyle TTK m.618/f.1 paya bağlı oy hakkının sınırlandırılmasını öngörmediği için Gerekçede bu fıkraya ilişkin olarak payın en az bir oy vermesinden söz edilmiş olması bize göre isabetli değildir. Her payın en az bir oy hakkı vermesi kuralı, TTK m.618/f.2 uyarınca yaratılacak oyda imtiyazlı paylar bakımından riayet edilmesi gereken kuraldır.

TTK m.618/f.1 uyarınca ortağın oy hakkının sınırlandırılması halinde, bu sınırlamaların kalkacağı hallere ilişkin olarak aşağıda açıklanacak olan TTK m.618/f.3'e benzer bir düzenleme öngörülmemiştir. Dolayısıyla bu sınırlamaların genel kurulda istisnasız bir şekilde etkisini sürdüreceği anlaşılmaktadır.

B-Anonim Şirkette ve İsviçre Borçlar Kanunu'nda

TTK m.618/f.1, İsviçre Borçlar Kanunu m.806/f.1 ile paralel bir şekilde kaleme alınmıştır. İsviçre Borçlar Kanunu m.806/f.1'de de oy hakkının kural olarak payların itibari değerine göre belirleneceği, her ortağın en az bir oy hakkına sahip olacağı, birden çok paya sahip olanların oy hakkının şirket sözleşmesi ile sınırlandırılacağı belirtilmiştir.

Limited şirkette oy hakkının belirlenmesi ve sınırlandırılması, TTK'nın anonim şirkete ilişkin TTK m.434/f.2 hükmü ile de benzer bir şekilde düzenlenmiştir. TTK m.434'de de kural olarak oy haklarının genel kurulda, payların toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanılacağı (f.1), buna karşılık her paysahibinin en az bir oya sahip olması şartıyla, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısının esas sözleşmeyle sınırlandırılacağı (f.2) hükme bağlanmıştır^[5].

[4] Türk Ticaret Kanunu Tasarısına İlişkin Genel Gerekçe ve Madde Gerekçeleri, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96 (Gerekçe), s. 272.

[5] Limited şirkete ilişkin TTK m.618/f.1-c.3 ile anonim şirkete ilişkin TTK m.434/f.2 arasında yaratılan paralellik öğretide haklı olarak eleştirilmektedir. Şöyle ki anonim şirkette kural olarak her pay bir oy hakkı tanıdığı için sınırlamada pay sahibinin sahip olduğu pay sayısı esas alınabilir. Buna karşılık limited şirkette esas sermaye payının itibari değerinin yirmibeş TL'den fazla olması halinde birden çok oy hakkı verebilmesi mümkün olduğu için ortağın oy hakkının sınırlandırılması için birden fazla esas sermaye payına sahip olmasına da gerek yoktur (Kendigelen, s. 465).

Bu düzenlemede de oy sayısına ilişkin bu sınırlamaların geçerli olmadığı hal- lere ilişkin bir istisna öngörülmemiştir. Bu düzenleme de İsviçre BK m.692 ile benzer içeriktedir. Bu madde de pay sahiplerinin kural olarak genel kurulda oy haklarını, paylarının toplam itibari değeri ile orantılı kullanacakları (f.1); her pay sahibinin, sadece bir paya sahip olsa bile, en az bir oya sahip olduğu, esas sözleşmede birden çok paya sahip pay sahibinin oy sayısı sınırlandırılabilceği (f.2) ifade edilmiştir.

Sonuç olarak TTK'ya göre anonim şirkette ve limited şirkette oy hakkının belirlenmesi ve sınırlandırılması konularında kural olarak uygulanması gereken hükümler, İsviçre Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümleri ile paralel bir şekilde kaleme alınmıştır.

2-OYDA İMTİYAZLI PAYLAR^[6]

A-Tanım

TTK m.618/f.2'ye göre; "Şirket sözleşmesi oy hakkını, itibarî değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı düşecek şekilde de belir- leyebilir^[7]. Bu hâlde en küçük esas sermaye payının itibarî değeri, diğer esas sermaye paylarının itibarî değerleri toplamının onda birinden az olamaz^[8]".

Bu hükmün uygulanabilmesi ve itibari değerler arasında onda birlik oranın tespiti için yapılması gereken farklı itibari değerdeki esas sermaye paylarının karşılaştırılmasıdır. Bu nedenle söz konusu hükümde diğer esas sermaye payla- rının itibari değerleri toplamının dikkate alınmış olması, limited şirkette oyda imtiyazın tanınması konusunda sorunlara yol açabilecektir^[9]. Nitekim kaynak İsviçre Borçlar Kanunu m.806/f.2'de böyle bir koşula yer verilmemiştir^[10].

[6] Oyda imtiyazlı pay TTK m.479'da tanımlanmıştır. Bu tanım ile TTK m.618/f.2, tamamen zıt esaslara dayanmaktadır. Bu nedenle öğretilde limited şirkette oy hakkında imtiyaz tanıyan payların, anonim şirketten farklı olarak oyda ayrıcalıklı paylar adlandırılması da önerilmektedir (Coştan, H.: TTK Tasarısı'nın Yeniden Yapılanma Kararlarını Düzenleyen Hükümleri, Ankara 2009, s. 56).

[7] Bu hususta açıklama ve örnek için bkz. Pulaşlı, s. 2088.

[8] Anonim şirkette oy sayısında imtiyaz onbeş oy ile sınırlanırken, limited şirkette oy gücünde imtiyazın en fazla on oy ile sınırlanması anlamına gelen bu düzenleme öğretilde eleştirilmektedir (Kendigelen, s. 466).

[9] Kendigelen, s. 466-467.

[10] İsviçre Borçlar Kanunu m.806'da da şirket sözleşmesinde oy hakkının, her paya bir oy düşecek şekilde itibari değerden bağımsız olarak belirlenebileceği, bu durumda en düşük itibari değere sahip esas sermaye payının diğer esas sermaye paylarının itibari değerinin en az onda biri değerinde olması gerektiği hükme bağlanmıştır (f.2). TTK m.618'den farklı olarak diğer esas sermaye paylarının toplam itibari değerinin onda biri koşulu öngörülmemiştir.

TTK m.618/f.2 ile aşağıda açıklanacak olan anonim şirkette oyda imtiyazlı payları düzenleyen TTK m.479'un aksine, farklı itibarı değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınması yoluyla oyda imtiyazlı pay yaratılmasına izin verilmiştir. Ancak anonim şirkette farklı itibarı değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınmak suretiyle imtiyaz yaratılması, Gerekçede açıklanan nedenlerle^[11] yasaklanmıştır. İki şirket türü arasında yaratılan bu farklılık kanun koyucunun tercihi olmakla birlikte, söz konusu farklılık çelişki arz etmektedir.^[12] Sonuç olarak oyda imtiyazlı payın, anonim şirketler ve limited şirketler hukuklarında farklı tanımlanmasına yol açılmıştır. Bu farklılığın nedeni konusunda ise gerekçede herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir^[13].

B- İmtiyazlı Oyların Kullanılmadığı Haller

TTK m.618/f.3'de oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin esas sözleşme hükmünün;

- Denetçilerin^[14] seçimi,
- Şirket yönetimi ya da onun bazı bölümlerinin denetimi için özel denetçi seçimi,
- Sorumluluk davası açılması hakkında karar verilmesi

hallerinde uygulanmayacağı ifade edilmiştir.

Anonim şirkette oyda imtiyazın kalkacağı halleri belirleyen TTK m.479/f.3'den farklı olarak, TTK m.618/f.3'de özel denetçi seçimi de sayılmıştır. Buna karşılık TTK m.635'in atfıyla limited şirkette özel denetim konusunda da geçerli olan TTK m.438/f.2 ve m.439 uyarınca özel denetçinin mahkeme tarafından atanması gerekliliği karşısında TTK m.618/f.3-b, ancak özel denetim talebinin görüldüğü genel kurul toplantısı için uygulanabilecektir^[15].

Bu düzenlemede dikkati çeken bir başka husus ise TTK m.618/f.3'de, TTK m.479/f.3'den farklı olarak ibranın sayılmamış olmasıdır. Aynı amaca yönelik bu düzenlemeler arasında bu şekilde ayırım yaratılmış olması isabetli değildir^[16].

[11] Gerekçe, s. 226-227.

[12] Kendigelen, s. 466.

[13] Yukarıdaki açıklamamız TTK'nın anonim şirkette oyda imtiyazlı paylara ilişkin düzenlemesinin daha isabetli olduğu, limited şirkette de bu şekilde düzenlenmesi gerektiği şeklinde anlaşılmalıdır. Ancak farklı esaslara dayanan TTK m.479 (eşit itibarı değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı) ile TTK m.618/f.2'de (itibarı değerden bağımsız olarak her esas sermaye payına bir oy hakkı) yer alan düzenlemelerin her ikisinin de "oyda imtiyazlı pay" olarak nitelendirilmesi bize göre isabetli değildir.

[14] Denetçiler terimi işlem denetçilerini de kapsamaktadır (TTK m.635, 616/f.1/c).

[15] Kendigelen, s. 467, dn.76.

[16] Kendigelen, s. 468.

Diğer taraftan TTK m.618/f.3'de, TTK m.479/f.3'den farklı olarak, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi sayılmadığı için, oy hakkının esas sermaye paylarının sayısına göre belirlenmesine ilişkin şirket sözleşmesi hükmünün, şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin kararlar bakımından etkisini sürdüreceği sonucu çıkmaktadır^[17]. Ancak limited şirketin sözleşmesinin değiştirilmesi için gerekli karar nisabının TTK m.589'da oylara göre belirlenmediği, esas sermayenin üçte ikisinin dikkate alındığı bu nedenle de m.618/f.3'de sözleşme değişikliklerinin belirtilmesine gerek duyulmadığı düşünülebilir^[18]. Fakat bu gerekçenin TTK m.621 uyarınca gerçekleştirilecek sözleşme değişiklikleri için geçerli olup olmayacağı da değerlendirilmelidir. Zira bu hükümde esas sermaye yanında temsil olunan oy hakları da dikkate alınmıştır. Her ne kadar esas sermayenin üçte ikisinin de aranmış olmasının, imtiyazlı oyların etkisini zayıflatabileceği ileri sürülebilirse de imtiyazlı oylar da temsil olunan oy olarak etkisini sürdürecektir.

Bu durumun çelişki arz ettiği açıktır. Şöyle ki gerek TTK m.479/f.3'de gerekse TTK m.618/f.3'de paya bağlı oy haklarının itibarı değere göre belirlenmesi gereken haller sayılmıştır. Dolayısıyla anonim ve limited şirkette, sorumluluk davası ile denetçilerin seçimi konularında alınacak kararlarda, oy hakkının itibarı değere göre belirlenmesi esası kabul edilmiş iken, sözleşme değişiklikleri açısından fark yaratılmış olması isabetli gözükmemektedir.

İsviçre Borçlar Kanunu m.806'da da oy haklarının payların sayısına göre belirlenmesi kuralının; denetçi seçimi, şirket yönetiminin veya bir bölümünün denetimi için uzman (Sachverständige) atanması^[19] ve sorumluluk davası açılması kararlarında geçerli olmayacağı hükme bağlanmıştır (f.3).

C-TTK'nın ve İsviçre Borçlar Kanunu'nun Anonim Şirketler Hukukuna İlişkin Düzenlemeleri ile Karşılaştırma

TTK m.479'da imtiyazlı payın bir türü olarak oyda imtiyazlı paylar ayrıca hükme bağlanmıştır. Buna göre oyda imtiyazın, eşit itibarı değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek yaratılabilecek (f.1) ve bir paya kural olarak en

[17] Bir görüşe göre oy hakkındaki imtiyazın anonim şirketlerde olduğu gibi, limited şirketlerde de şirket sözleşmesinin değişikliğinde dikkate alınmayacağı TTK m.618/f.3'de açıkça belirtilmelidir (Yıldız, Ş.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, İstanbul 2007, s. 231; Moroğlu, E.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler, 5. Baskı, İstanbul 2007 s. 326).

[18] Kendigelen, s. 468.

[19] Kastedilen İsviçre Borçlar Kanunu m.697a vd. uyarınca özel denetçi (Sonderprüfer) değil, İsviçre Borçlar Kanunu m.731a/f.3 uyarınca atanacak olan uzmandır. Bu konuda ayrıca bkz. Kendigelen, s.467, dn.76.

çok onbeş oy hakkı tanınabileceği^[20] (f.2) ifade edilmiştir^[21]. TTK m.479/f.3 uyarınca oyda imtiyazın kullanılamayacağı haller; esas sözleşme değişikliği, işlem denetçisi seçimi ile ibra ve sorumluluk davalarıdır^[22].

Bu noktada şuna da değinmek gerekir ki TTK m.434/f.2 uyarınca birden fazla paya sahip olanların oy haklarının sınırlanması ve TTK m.479 uyarınca eşit itibarı değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı tanınması farklı durumlardır. Dikkat edilirse m.434'de paya farklı sayıda oy hakkı tanınması değil, pay sahibi ile ilişkili bir sınırlama söz konusudur. Dolayısıyla pay sahibinin oy hakkının sınırlandırılmasında, TTK m.479 anlamında imtiyaz söz konusu değildir.

Anonim şirkette oy hakkı üzerinde tanınan ayrıcalıklar, İsviçre Borçlar Kanunu m.693'de Stimmrechtsaktien adı altında düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; esas sözleşmede her paya bir oy hakkı düşmesi şartıyla, oy hakkı itibarı değerden bağımsız olarak her bir pay sahibine ait olan payların sayısına göre belirlenebilecektir (f.1). Oyda imtiyazların geçerli olmadığı haller ise bu maddenin 3. fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre oy hakkının payların sayısına göre belirlenmesi kuralı; denetçilerin seçimi, şirket idaresinin veya bağımsız bir bölümün denetimi için uzman belirlenmesi, özel denetim yapılması ve sorumluluk davası açılması hakkında hakkındaki kararlarda uygulanmayacaktır^[23]. Dikkat edilirse bu kapsamda esas sözleşme değişiklikleri sayılmamıştır.

İsviçre Borçlar Kanunu m.693/f.1'de esas sözleşme ile oy hakkının itibarı değerden bağımsız olarak her paya bir oy düşecek şekilde pay sahiplerinin paylarının sayısına göre belirlenebileceği hükme bağlanmıştır^[24]. İsviçre huku-

[20] TTK m.479/f.2'de bir paya en çok onbeş oy hakkı tanınabileceği yolundaki sınırlamanın kurumlaşmanın gerektirdiği veya haklı bir sebebin ispatlandığı durumlarda uygulanmayacağı, bu iki durumda şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin, kurumlaşma projesini veya haklı sebebi inceleyip, bunlara bağlı olarak, sınırlamadan istisna edilme kararını vermesi gerektiği, projede yapılacak her değişikliğin mahkeme kararına bağlı olduğu, kurumsallaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığı veya haklı sebebin ortadan kalktığı hallerde istisna etme kararının mahkeme tarafından geri alınabileceği hükme bağlanmıştır.

[21] Bu maddeye ilişkin görüş ve öneriler için bkz. Moroğlu, s. 254. Bu düzenleme hakkında ayrıntılı açıklama için bkz. Pulaşlı, H.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınır ve Etkisiz Olduğu Haller, Batider C. XXIV-S. 3, s. 19 vd.

[22] Bu hükme ilişkin olarak Gerekçe'de "oyda imtiyazın etkisizleştiği kararlar sadece önem kriterine göre değil, aynı zamanda oyda imtiyazın hakimiyet kurulması aracı olarak kullanılmasına engel olmak amacıyla göre belirlenmiştir" ifadelerine yer verilmiştir (Gerekçe, s. 228). Bu açıklamanın isabetli olmadığı, oyda imtiyazın temel amaçlarından birisinin de yönetim hakimiyetini sağlamak olduğu yönünde bkz. Kendigelen, s. 467-dn. 74.

[23] Bu düzenleme ile oyda İmtiyazlı pay sahiplerinin özel denetimi engellemesinin önüne geçilmiş, özel denetim kararının sermaye çoğunluğuna göre alınması sağlanmıştır (Botschaft über die Revision des Aktienrechts vom 23 Februar 1983 -BotschaftAG-, s. 162).

[24] Bu suretle oyda İmtiyazlı pay oluşturulması halinde, şirketin diğer paylarına nazaran daha düşük itibarı değere sahip olan payların sadece nama yazılı pay şeklinde ihraç edilmesi ve bunların karşılıklarının tamamen ödenmesi gerekmektedir. Diğer payların itibarı değerinin,

kunda oyda imtiyazlı pay, farklı itibarî değerde payların ihracı ve her paya itibarî değerden bağımsız olarak bir oy hakkı tanınması, dolayısıyla daha düşük itibarî değerdeki paylara daha fazla oy hakkı tanınması yoluyla yaratılmaktadır (unechte Stimmrechtsaktien)^[25]. Buna karşılık aynı itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkının tanınması yoluyla oyda İmtiyazlı pay (echte Stimmrechtsaktien) yaratılmasına ise izin verilmemiştir^[26].

Görüldüğü üzere TTK'nın oyda imtiyazlı paya ilişkin düzenlemeleri ile İsviçre Borçlar Kanunu'nun oyda imtiyaz tanıyan paylara ilişkin düzenlemeleri, tamamen zıt esaslara dayandırılmıştır. Zira TTK m.479'a göre oyda imtiyaz eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilmek suretiyle tanınmaktadır. Farklı itibarî değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınarak imtiyaz yaratılması mümkün değildir^[27].

3-İMTİYAZLI PAYLAR

a-Anonim Şirkette ve İsviçre Borçlar Kanunu'nda

Anonim şirkette imtiyazlı paylar TTK m.478'de tanımlanmış ve imtiyazın ne şekilde tanınabileceği de bu maddede düzenlenmiştir. Buna göre imtiyaz ilk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek tanınabilecektir. İmtiyaz; kar payı, tasfiye payı ve oy hakkı gibi haklarda paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır^[28].

İsviçre Borçlar Kanunu'nda ise m.654 ile 656'da imtiyazlı paylar düzenlenmiştir. İsviçre Borçlar Kanunu m.656/f.2'de, TTK'dan farklı olarak, imtiyazlı paylara tanınabilecek imtiyazlar; kar payı, tasfiye payı ve yeni pay alma hakları olarak sayılmıştır. Limited şirkette imtiyazlı pay konusunda da bu hükümlere atıfta bulunulmuştur (OR m.799). Öğretide de mali hakların imtiyaz olarak

oyda imtiyazlı payların itibarî değerinin on katını aşamayacağı da hükme bağlanmıştır (OR m.693/f.2). On kat sınırlaması ile güdülen amaç, pay sahiplerinin oy hakkı ve sermaye payları arasında aşırı bir oransızlık oluşmasını önlemektir (BotschaftAG, s. 43).

[25] BotschaftAG, s. 43; Forstmoser, P./Meier-Hayoz, A./Nobel, P.: Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996, § 24 N. 100.

[26] Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 24 N. 101.

[27] Gerekeç, s. 226- 227.

[28] TTK m.478/f.3'de, TTK m.360 saklı tutulmuştur. Zira TTK.360'da belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa da yönetim kurulunda temsil hakkı tanınabilmesidir. Dikkat edilirse bu düzenlemede imtiyazın paya değil pay sahiplerine de tanınabilmesine izin verilmiştir.

tanınabileceği, yönetim haklarının ise imtiyaz olarak tanınamayacağı kabul edilmektedir^[29].

Görüldüğü üzere İsviçre hukukunda oyda imtiyazlı paylar, imtiyazlı pay kategorisinde değerlendirilmemektedir^[30].

b-Limited Şirkette

TTK'nın limited şirketlere ilişkin hükümlerinde, imtiyazlı paylar başlığı altında TTK m.478'e benzer düzenlemeye yer verilmemiştir. Buna karşılık çeşitli hükümlerde ve Gerekçe'de imtiyazlardan, imtiyazlı esas sermaye payından söz edilmektedir. Şöyle ki TTK m.576/f.1/c'ye göre "*esas sermayenin itibarî tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarî değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları*" şirket sözleşmesinde gösterilmelidir. Bu hükmün gerekçesinde ise "... *imtiyazlı esas sermaye payı olup olmadığı sorusuna olumlu cevap verilip tartışma sona erdirilmiştir*" ifadesine yer verilmiştir. TTK m.587/f.1/j'de şirket sözleşmesinde öngörülmüş bulunan imtiyazdan söz edilmektedir. TTK m.621/f.1/b'de oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi, önemli karar olarak nitelendirilmiştir. TTK m.618'in gerekçesinde de "... oy hakkı ve oy hakkının hesaplanması itibarî değer bağlamında düzenlenmiştir. Ayrıca oy hakkının esas sözleşme ile sınırlanmasına, dolayısıyla oyda imtiyaza da müsaade edilmiştir..."^[31] şeklinde açıklama yer almaktadır.

TTK'nın açıklanan hükümleri ve Gerekçede yer alan açıklamalar, limited şirkette imtiyazların kapsamı, sınırı ve imtiyazlı pay çıkarılmasının hangi kuralara tabi olacağı sorularını da beraberinde getirmektedir. Bunun nedeni limited şirketler hukukunda imtiyazlı payların ayrı bir başlık altında düzenlenmemiş olması ve limited şirkete uygulanacak anonim şirket hükümlerine yapılan atıflar^[32] arasında da anonim şirkette imtiyazlı payları ve imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu düzenleyen hükümlere yer verilmemiş olmasıdır.

Şöyle ki anonim şirketler hukukunda imtiyazlı pay (m.478) ve imtiyazlı payın bir türü olarak oyda imtiyazlı pay (m.479) düzenlenmiştir. Ayrıca imtiyazlı pay sahiplerinin özel kurul (m.454) oluşturacağı hükme bağlanmıştır. Limited

[29] Vogt, P. N.: Kommentierung von Art. 656 OR [Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II Art. 530-1186 OR, Hrsg.: Honsell/Vogt/Watter, Basel/Genf/München 2002], m.656 N. 7- 8.

[30] Oyda imtiyazlı payların, İsviçre Borçlar Kanunu anlamında imtiyazlı pay niteliği taşımadığı, bu nedenle imtiyazlı paya ilişkin hükümlerin bu paylara uygulanmayacağı kabul edilmektedir (Länzinger, A.: Kommentierung von Art. 693 OR [içinde: Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht- Obligationenrecht II Art. 530-1186 OR, Hrsg.: Honsell/Vogt/Watter, Basel 2002], m.693 N. 9; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 26 N 16). Ayrıca bkz. Vogt, m.656 N. 6.

[31] Gerekçe, s. 272.

[32] Bkz. TTK m.578, 584, 592, 609, 610, 617, 622, 629, 633, 634, 635, 636 ve 644.

şirkette ise oyda imtiyazlı pay tanımlanmış (m.618/f.2) ve bu payların çıkarılması için gerekli nisap (m.621/f.1/b^[33]) düzenlenmiştir. Ancak bu payların sahiplerinin TTK m.454 uyarınca imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu oluşturup oluşturmayacağı hükme bağlanmamış ve bu hususta anonim şirket hükümlerine de atıfta bulunulmamıştır. Oy hakkı dışındaki imtiyazların ne şekilde tanınabileceği ve bu durumda söz konusu paylara sahip olanların imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu oluşturup oluşturmayacağı da hükme bağlanmamış ve anonim şirket hükümlerine de atıf yapılmamıştır.

Çözüm olarak düzenleme bulunmayan hususlarda anonim şirket hükümlerinin kıyasen uygulanması düşünülebilir. Şöyle ki TTK m.621/f.1/b uyarınca oyda imtiyazlı payların çıkarılması kararı, ilgili genel kurulda temsil olunan oyların en az üçte ikisi ve esas sermayenin salt çoğunluğu ile alınabilecektir. Oy dışındaki imtiyazları içeren payların ihracı kararında ise TTK m.589'un mu yoksa m.621/f.1/b'nin mi ya da anonim şirket hükümlerine kıyasen m.421/f.3'ün mü uygulanacağı sorusu akla gelmektedir. Bize göre limited şirkette oy dışındaki imtiyazları payların ihracı için de olması gereken bakımından uygulanması gereken hüküm TTK m.621'dir. Ancak TTK m. 589'un açık ifadesi karşısında m.621'in uygulanamayacağı açıktır. Bu nedenle oy hakkı dışındaki imtiyazları içeren payların çıkarılması kararı esas sermayenin üçte ikisini temsil eden ortakların kararıyla alınabilecektir. İmtiyazlı pay çıkarılması için gereken kararlar arasında oyda imtiyazlı pay ve diğer imtiyazlı paylar ayrımı yapılması isabetli değildir. Dolayısıyla limited şirkette oy hakkı dışındaki imtiyazları içeren payların çıkarılmasının da TTK m.621 uyarınca önemli karar olarak nitelendirilmesi ve imtiyazlı paylara ilişkin diğer hususlarda anonim şirketlere atıfta bulunulmasının uygun olacağı fikrindeyiz. Nitekim TTK'nın limited şirketlere ilişkin düzenlemelerinin hazırlanmasında yararlanılan İsviçre Borçlar Kanunu m.799'da limited şirkette imtiyazlı pay konusunda anonim şirket hükümlerine atıfta bulunulmuştur.

[33] İsviçre Borçlar Kanunu m.808/b'de de oyda imtiyazlı pay ihracı önemli karar sayılmış, ancak diğer imtiyazlı paylar önemli karar olarak nitelendirilmemiştir.

III-SONUÇ

Görüldüğü üzere İsviçre Borçlar Kanunu'nda ise limited şirkette ve anonim şirkette oy hakkını ve oyda imtiyazlı payları düzenleyen hükümler esas itibarıyla paralel bir şekilde düzenlenmiştir.

TTK'da ise anonim şirkette imtiyazlı paylar ve bunun içerisinde oyda imtiyazlı paylar ayrıca hükme bağlanmıştır. Anonim şirketlere ilişkin bu düzenlemelerde oyda imtiyaz ve imtiyazlı pay konularında İsviçre Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerinden farklı düzenlemeler öngörülmüştür. TTK'nın limited şirketlere ilişkin hükümlerinde ise oyda imtiyaz konusu İsviçre Borçlar Kanuna paralel bir şekilde düzenlenmiş ve oy dışındaki imtiyazları içeren payların tanımı ve tabi olacağı kurallar konusunda ise açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

TTK'da oyda imtiyazın anonim ve limited şirkette farklı esaslara göre belirlenmekle birlikte her iki durum için de Kanunda ve Gerekçede “*oyda imtiyazlı pay*” ifadesi kullanılmıştır. Dolayısıyla “*oyda imtiyazlı pay*” ifadesine iki farklı anlam yüklenmiştir. Bu durumun çelişki arz ettiği açıktır.

Anonim şirkette oyda imtiyazın geçerli olmadığı haller ile limited şirkette oyda ayrıcalığın geçerli olmadığı haller arasında paralellik sağlanması, TTK m.618/f.3'e sözleşme değişikliklerinin de eklenmesi gerekmektedir. Zira her iki düzenlemenin de amacı kararın sermaye çoğunluğuna göre alınması gereken halleri belirlemektir.

KAYNAKÇA^[34]

[34] Birden çok çalışmasına atıf yapılan yazarların eser adlarına ilişkin kısaltmalar ile Kanun gerekçeleri için kullanılan kısaltmalar parantez içinde belirtilmiştir.

Botschaft über die Revision des Aktienrechts vom 23 Februar 1983 (BotschaftAG).

Çoştan, H.: TTK Tasarısı'nın Yeniden Yapılanma Kararlarını Düzenleyen Hükümleri, Ankara 2009.

Forstmoser, P./Meier-Hayoz, A./Nobel, P.: Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996.

Kendigelen, A.:Yeni Türk Ticaret Kanunu – Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul 2011.

Länzinger, A.: Kommentierung von Art. 693 OR [içinde: Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht-Obligationenrecht II Art. 530-1186 OR, Hrsg.: Honsell/Vogt/Watter, Basel 2002],

Moroğlu, E.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler, 5. Baskı, İstanbul 2007.

Pulaşlı, H.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınır ve Etkisiz Olduğu Haller, Batider C.XXIV-S.3, s. 19 vd.

Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C.II, Ankara 2011 (Şirketler Hukuku).

Türk Ticaret Kanunu Tasarısına İlişkin Genel Gerekçe ve Madde Gerekçeleri, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96 (Gerekçe).

Vogt, P. N.: Kommentierung von Art. 656 OR [Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II Art. 530-1186 OR, Hrsg.: Honsell/Vogt/Watter, Basel/Genf/München 2002], m.656

Yıldız, Ş.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, İstanbul 2007.